

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Henrici Canisi[i] Noviomagi, Belgæ, Jn Academia
Ingolstadiensi SS. Canonum Profess. Ordinarii & Primarii,
Opera Quæ De Ivre Canonico Reliqvit**

Canisius, Heinrich

Coloniae Agrippinae, 1662

In Cap. Cùm inter 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62169](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62169)

In Cap. primum.

SUMMARI A.

1. Species facti.
2. Causa successione hereditaria quatenus sit fori Ecclesiastici.

Species facti hæc proponitur. Quidam Herennius nomine cum Titiam in uxorem duxisset, & hæc patri suo defuncto succedere vellet, intervenit patruus Titiae, volens eam exheredare, id est, submovere ab hereditate patris (ita enim hoc verbum, exheredare, exaudiendum est) id est quod nata fuisset, antequam pater ejus matrem in uxorem accepisset. Ude præterdit eam illegitimam esse, & subsequenter in rapacem hereditatis paternæ. Hujus rei querelâ ad S. Pont. delatâ, mandat hoc textu nostro Alexander III. Titiam hæc censendam & declarandam esse legitimam filiam patris sui, patrioque inhibendum, ne hereditatis paternæ nomine ei molestiam inferat, adjectâ poenâ excommunicationis, si contrâ fecerit.

Hic principio occurrit, liberos antea natos per subsequens cum eadem muliere matrimonium effici legitimis, quod ad cap. Tansa 6, inf. eod. fulius persequemur.

Cæterum mirum videtur, cur de successione hereditariâ, quæ à jure civili inventa & prodita est, & ob id ad sæculare judicium propriè pertinet, immisceat se hoc cap. nostro S. Pont. contra

textum in cap. Causam 7, inf. eod. Sed respondetur, quod cum successio hereditatis in specie cap. nostri pendear ex jure matrimonii, rectè eo prius deciso, quod scilicet Titia legitima filia fuerit patris sui, decernitur quoque per quamdam consequentiam, ne in succedendo patri impediatur per patruum. Si enim filia est, ergo hæres. Quo argumento est usus D. Paulus ad Rom. c. 8, Si filius est, ergo & hæres. Quid enim necesse est de hereditate judicium novum institui, cum ejus causa per necessariam consequentiam jam decisa sit, latâ scilicet sententiâ pro matrimonio. At si talis causa sit, quæ ex matrimonio non pender, veluti si filius ejus ex possessione rerum hereditariarum agat interdicto recuperandæ possessionis, ea utique non est fori Ecclesiastici, sed sæcularis, cum nihil commune habeat cum matrimonio, imò ne quidem cum causa hereditatis, l. Naturaliter 12, § 1, D. De acquir. vel amitt. poss. ac proinde Ecclesiasticus judex hac in quaestione male dicitur, sed adiri debet judex sæcularis, secundum decisionem textus nostri, in d. can. Causam 9, 7, & ille cum ante omnia restituere, omnia causa matrimonii, si ve jure, quo filius hæres sit, c. In literis 5, sup. De restit. spoliat. c. l. § qui à me D. De vi c. vi arm. Sic fit, ut si sola petitio hereditatis instituitur, nulla quaestione status mota, legitimus an illegitimus filius sit, nullius alterius judicis cognitio sit, quàm sæcularis judicis. Butr. hic. Adde quæ dicam latius ad c. Lator inf. eod.

In Cap. Cùm inter 2.

SUMMARI A.

1. Liberi ex putativo matrimonio nati an legitimi?
2. An & quorum alter malâ fide contraxit?
3. An & pendente lite super impedimento matrimonii?
4. Litis contestatione induci malam fidem.
5. Liberi omnes separato matrimonio alendi à parentibus.
6. An communibus expensis?
7. Alimentorum nomine quæ veniant.

Certi juris est, liberos ex justo matrimonio natos esse legitimos, & parentum suorum in hereditatem successores, § qui igitur tra-

sit. De patr. potest. juncto § 1, & passim Instit. De hered. quæ ab intestato defer. c. § legitimi c. ibi Glos. Nov. 89, Quib. modis naturales effie sui Si verò liberi ex justo matrimonio nati non sint, propter latens impedimentum canonicum, veluti consanguinitatis, affinitatis, vel alterius, quid juris sit, his duobus capp. constituitur.

Et quidem textus noster in cap. 2, eos non minus legitimos esse pronuntiat, quàm si ex vero matrimonio nati essent, dummodò parentes eorum publicè & sine contradictione contraxerint matrimonium. Publicè, intellige præmissa denuntiatione in Ecclesia, ut rectè hic interpretatur Gl. & probat textus in c. fin. sup. De clandest. desponsat.

Sponsat. nisi aliter usu receptum esset, ut hæc denuntiatio omitteretur, sicut latius tradidimus ad d. c. fin. Adde & bonam fidem, quod scilicet parentes contrahentes matrimonium ignoraverint se impedimento aliquo canonico detineri, *cap. pen. inf. h. t.* Ut enim liberi ex tali matrimonio putativo habeantur legitimi, necesse est, utrumque concurrat, videlicet quod parentes publicè & bonâ fide contraxerint. Si enim utrumque, vel alterum desideretur, non erunt legitimi liberi, d. *cap. fin. §. si quis, & cap. Referente v. inf. eod. †* Benignè tamen receptum est in favorem liberorum, ut si alter parentum dumtaxat in bona fide sit, alter in mala, nihilominus liberi ex tali matrimonio nati legitimi habeantur, & utriusque parentum legitimi hæredes sint, d. *cap. penult. Glos. Innoc. Prapof. ad d. cap. fin. De clandest. de sponsat.* Etenim monstrum esset, inquit Glossa, si quis esset partim legitimus, partim illegitimus, quemadmodum ut quis partim liber sit, partim servus, l. *Duobus 30, D. De liberali causa.* Adde quod sufficiat eos conceptos esse, licet postea pater moriatur, vel matrimonium per sententiam divortii dirimatur, propter responsum Pauli Jurisc. in l. *Qui in utero 7, & l. Paulus 11, D. De finit. hom. Qui in utero est (inquit Paulus) periinde ac si in rebus humanis esset, custoditur, quoties de commodis ipsius partus queritur: & notant Glos. & Panorm. hic.*

Non ignoro, de jure civili non valere matrimonium, quod ab ignorantibus parentibus ita contractum est, sed spurios haberi liberos, l. 3. *C. Solutio matrim.* Verùm non sequimur hac in re jus civile, c. fin. *inf. De secund. nupt.* Cùm enim Ecclesiastica sustineat hoc matrimonium, quod publicè & bonâ fide contractum est, donec constet de impedimento canonico: rectè quoque liberos ex eodem matrimonio natos legitimos pronuntiat, & consequenter legitimos hæredes parentum suorum, si quidem unum ex altero subsequitur, ut dictum sup. ex ipso *D. Paulo ad Rom. c. 8.*

Illud verò notandum est ex hoc *cap. 2.* quod pendente lite super impedimento matrimonii, nihilominus interea concepti liberi non minus legitimi sint, quàm si ante litem essent concepti. Sufficit enim liberos conceptos esse ante sententiam divortii. Idem notant hic Panorm. & Ant. Butrius. Et ratio in promptu est: si enim pendente lite, matrimonii usus minimè interdictus est, sicut probat text. in c. 2. *sup. Vt lite pend. nihil in-*

ulla pœna sequi, *vulg. l. Gracchus C. Ad L. Jul. De adul.*

Non obstat, quod per litem contestationem inducatur mala fides, l. *Sed ex lege 28, §. si ante litem D. De pet. hered.* Quia id obtinet in rei vindicatione & petitione hæreditatis, in quibus possessor etiam bonæ fidei tenetur unâ cum re, quæ petitur, restituere fructus tam perceptos, quàm qui percipi potuerunt, tamquam per litem contestationem factus sit malæ fidei, l. *Cerium 22, C. De rei vindic. §. 3, Instit. De officio jud.* At secus est in lite super matrimonio. In ea enim liberi, tamquam ex aliena re percepti, non petuntur, sed tantummodo ut separetur matrimonium, propter impedimentum canonicum. Manent igitur hi liberi parentibus suis, etiam si fortasse ob controversiam factam de matrimonii validitate dubitari incipiat.

Quod autem postremò in hoc c. 2. subicitur de hujusmodi liberis alendis à parentibus post separatum matrimonium, id commune est omnibus liberis, etiam si scientibus parentibus ex hoc vel alio damnato concubitu nati sint, per text. in c. *Cùm haberet 5, inf. De eo qui duxit in matr.* Idque ex æquitate juris Canonici adversus rigorem juris civilis, quo prouidentur ali hujusmodi liberi à patre, *Auth. Ex complexu C. De incest. & inutil. nupt.* Quod latius persequere apud And. Gail. lib. 2. *Obs. 88.*

Cæterùm hic queritur, an communibus utriusque parentis expensis ali debeant? Non existimo; sed primo triennio ali debent à matre, deinde à patre, l. *pen. C. De patr. potest.* nisi alter parentum inops sit: nam hoc casu in subsidium alteri incumbit præstatio alimentorum, l. *Si quis cum liberis 5, D. De liberis agnos. Bald. ad d. l. pen. †* Alimentorum autem appellatione omnia veniunt, quæ ad vitam degendam sunt necessaria, ut sunt cibaria, vestitus, & habitatio, quia sine his corpus ali non potest, l. *Legatus 6, D. De aliment. & cibariis leg. item venit potus necessarius, l. Verbo victus 43, D. De V. S.* Ubi tamen meminisse oportet, si filius se alere possit operis suis, non teneri parentes ad eum alimentandum, d. l. *Si quis à liberis 5, sed & si filius, & ibi Bart. præterquam si ejus conditionis sit filius, ut dedecus esset operas suas alteri locare, Panormit. ad c. 2. sup. De convers. infid. si quidem illud nos posse dicimur, quod salva dignitate nostra fieri potest, l. *Nepos Proculo 125, inf. fin. D. De V. S.* Et quod eleganter dicit Papinianus: *Ddd 3 nupt**

nus: Quæ facta lædunt pietatem, existimatio-
nem, verecundiam nostram, & (ut generaliter di-
xerim) quæ contra bonos mores sunt, nec facere

nos posse credendum est, text in l. Filius 15, D. De
condit. instit.

In Cap. Transmissæ 3.

SUMMARI A.

1. Neganti filium suum esse an fides adhibenda?
2. Ex educatione non ducitur firmum argumentum fili-
ationis.
3. Filiatio probanda certis iudiciis & testibus.
4. Certa iudicia sunt, primò si filius domi natus sit.
5. Licet mater interim cum alio consueverit.
6. An & si mater alibi pepererit?
7. Quid si neget mater partum ex marito conceptum
esse?
8. Præsumptio pro filio admittit probationem in contra-
rium, ex absentia diuturna.
9. Item ex infirmitate mariti, vel alio vitio.
10. Secundò iudicium filiatiōis præbet educatio.
11. Tertio nominatio patris.

Nesennius cum Titium à puero educasset,
cohabitante sibi Mæviâ, cum qua postea
contraxit matrimonium, ex eadem filios
sustulit. Mortuo Nesennio, filiis ejus hæredita-
tem petentibus, intervenit Titius, gerens etiam
se pro filio & hærede, licet à vicinis spurius dica-
retur. E contra verò Nesennius & Mævia nega-
bant Titium spurium suum aut legitimam filium
esse (intellige superstitem Nesennio, nam de ejus
hæreditate hic agitur, cum aliter viventis nulla
sit hæreditas, l. 1, D. De hered. vel act. vend.) Sed
dicebant se pietatis intuitu eum educasse. Qua
de re consultus S. Pont. rescribit hoc cap. nostro,
† standum esse negationi conjugum, nisi certis
iudiciis & testibus probetur esse filius. Ratio hu-
jus decisionis est, quòd affirmanti non credatur,
nisi id, quòd affirmat, legitimè probaverit, l. 2, D.
De probat. & l. 1, C. eod. tit. Igitur deficiente proba-
tione, pro negante sententia fertur, l. Qui accusare
4, C. De edendo & c. ult. §. 2. sup. De iur. iur. Neque ju-
vat Titium, quòd ab eis educatus fuerit; † nam
ex educatione nullum firmum argumentum du-
citur filiatiōis, cum extraneus quandoque ab
iis alatur, l. Quidam cum filium 123, D. De verb. obl.
At verò probatio necessariò concludere debet, l.
Neque naturales 10, C. De probat.

Itaque ad probandam filiatiōem opus est cer-
tis iudiciis & testibus, juxta hunc textum nostrum;
certis quidem quoad patrem, quia hic non nisi
iudiciis, id est, conjecturis demonstrari potest:
mater autem, cum semper certa sit, etiam testi-
bus, l. Quia semper 5, D. De in ius vocando. Hinc il-
lud Telemachi apud Homerum:

Ex illo natum mater me dicit: at ipsa
Nescio; nam certum quis possit ferro parentem?

Certa autem iudicia sunt in patre, si filius ex
uxore sua domi natus sit. Nam eo ipso præsumi-
tur ejus esse filius, l. Filium D. De his qui sui vel a-
lieni iur. ad eò licet uxor tempore cohabitationis
adulterium admiserit, per text in l. Miles 11, §. defun-
cto D. Ad l. l. de adult. Tradunt Panorm. hic,
Bald. ad l. fin. C. De communi seruo manum. & in cap.
Per literas sup. De probat. Castr. ad l. 2, num. 3, D.
De liberis & posth. Boët. decis. 299.

Et quamvis Alciatus reg. 3. præsumpt. existimet
non rectè deduci ex d. §. defuncto, ut etiam is præ-
sumatur ex marito conceptus, licet interim ma-
ter cum alio consueverit: siquidem ex his verbis
textus, cum possit & illa adultera esse, & impubes de-
functum patrem habuisse, non statim sequatur, Ergò
lex hoc præsumit; quia multa sunt possibilia, quæ
tamen non præsumuntur, d. l. Neque natales. Unde
hanc d. §. defuncto rationem reddit, quòd iudicium
adulterii contra matrem institutum non debet
nocere filio, ex quo res cum matre, non cum filio
acta est, l. 3, §. causa cognitio D. De Carbon. edicto, & l.
3, §. pen. D. De iur. iur. Res verò inter alios acta al-
teri præjudicare non debet, l. fin. C. Res inter alios
acta. Nihilominus putat Alciatus eamdem sen-
tentiam veram, idè quòd partui benignior sit.
At verò in re dubia benigniorem interpretatio-
nem sequi non minùs iustius est quam tutius, in-
quit juris regula, in l. Ea qua in partes §. in re dubia
D. De R. l. &, ut eleganter ait Baldus, ad l. Filium
num. 17, D. De his qui sui vel alieni iur. potius præ-
sumitur possibile honestum, quàm possibile in-
honestum.

Quæ